
Overzicht normen, richtlijnen en afkortingen relevant voor ISO 14001-, ISO 45001- en ISO 50001-certificatie

20 april 2023

I Achtergrond

Onderscheid kan worden gemaakt tussen normen/richtlijnen gericht op:

- het onderwerp van certificatie (milieu, G&VW en energie);
- de uitvoering van certificatie-werkzaamheden;
- de accreditatie van certificatie-instellingen.

Onderstaand wordt toegelicht door welke organisaties normen of richtlijnen worden opgesteld en welke normen of richtlijnen van belang zijn voor de onderwerpen waarop SCCM actief is.

In dit overzicht wordt niet ingegaan op wet- en regelgeving waar een organisatie op het terrein van milieu, G&VW en/of energie mee te maken heeft. Op [mijn.sccm](#) zijn overzichten en samenvattingen van de belangrijkste wet- en regelgeving op de verschillende terreinen beschikbaar. Mijn.sccm is toegankelijk voor organisaties waarvan het certificaat is geregistreerd bij SCCM, auditors van certificatie-instellingen en leden van CCvD's.

Certificatie-instellingen die een overeenkomst hebben met SCCM zijn verplicht het certificatieschema voor de betreffende norm te volgen. In de certificatieschema's van SCCM wordt uitgegaan van de in dit document gegeven normen en richtlijnen. Het certificatieschema geeft waar van toepassing een toelichting en/of interpretatie.

2 Organisaties die normen en richtlijnen opstellen

Normen en richtlijnen zijn afkomstig van verschillende bronnen:

- ISO (International Organization for Standardization) (zie www.iso.org)
- NEN (Nederlands Normalisatie Instituut) (zie www.nen.nl)
- IAF (International Accreditation Forum) (zie <https://iaf.nu>)
- EA (European co-operation for Accreditation) (zie <https://european-accreditation.org>)
- RvA (Raad voor Accreditatie) (zie www.rva.nl)
- EU (Europese Unie)
- VvS (Vereniging van Schemabeheerders) (zie www.schemabeheerders.nl)

ISO

Door ISO worden internationale normen ontwikkeld die vervolgens door normalisatieorganisaties op Europees en nationaal niveau worden overgenomen en gepubliceerd (CEN in Europa en NEN in Nederland). De nationale normalisatieorganisaties zijn betrokken bij de ontwikkeling van de ISO-normen. Conceptnormen worden in verschillende stadia van ontwikkeling in stemming gebracht. Elke nationale normalisatieorganisatie heeft dan een stem. De stemmen van de landen zijn gelijk in zwaarte. Door personen af te vaardigen naar vergaderingen van internationale normcommissies kunnen nationale normalisatieorganisaties ook aan de ontwikkeling van normen bijdragen.

Als voorloper op een norm worden door ISO ook ‘technical specifications’ gepubliceerd. Deze hebben de afkorting ISO TS. In dat geval is de norm nog niet gereed, maar kan deze al wel worden gebruikt. De verwachting is dat er binnen afzienbare tijd een norm verschijnt. Een ISO TS wordt ook gebruikt om reacties uit de praktijk te verkrijgen die kunnen worden gebruikt bij de afronding.

De ontwikkeling van ISO-normen loopt via een aantal stappen. Voordat er een definitieve norm is, worden ontwerpversies gepubliceerd. De eerste versie die wordt gepubliceerd is een zogenaamde CD (Committee Draft), de volgende stap is een DIS (Draft International Standard) en de laatste stap voor publicatie is de FDIS (Final Draft International Standard). Deze afkortingen staan ook in de titel van de norm.

ISO-normen kunnen door CEN (Normalisatie instituut op Europees niveau) worden overgenomen als Europese Norm (EN). Door CEN gepubliceerde EN-normen moeten door de normalisatieorganisaties in de lidstaten verplicht worden overgenomen. Bij ISO-normen zonder de EN-status zijn de normalisatieorganisaties in de lidstaten vrij deze wel of niet over te nemen en te publiceren.

ISO werkt nauw samen met IEC (International Electrotechnical Commission). Deze organisatie ontwikkelt normen op elektrotechnisch gebied. Bij een aantal normen is daarom de afkorting IEC opgenomen.

NEN

NEN ondersteunt in Nederland het normalisatieproces. NEN brengt belanghebbenden bij elkaar voor bij het ontwikkelen van een norm. Dit kunnen normen zijn die alleen nationaal worden toegepast of normen die in internationaal verband (ISO) worden ontwikkeld. NEN kent ook normen met de status van Nationaal Technische Afspraak. Dit zijn normen die via een versneld proces tot stand komen en als een voorloper van een officiële norm kunnen worden beschouwd.

IAF

Nationale accreditatie-instellingen werken op internationaal niveau samen binnen het IAF. De samenwerking tussen nationale accreditatie-instellingen wordt geformaliseerd door zogenaamde MLA's (Multi Lateral Agreement). Deze samenwerking wil zeggen dat elkaars werk wordt geaccepteerd. Door het IAF worden richtlijnen opgesteld om de werkwijze van accreditatie-instellingen te harmoniseren. Deze richtlijnen bevatten vaak een interpretatie of nadere uitwerking van ISO-normen. IAF-richtlijnen zijn vaak bindend. In de titel van het document is dit aangegeven met MD (Mandatory Document). Ook belanghebbende partijen kunnen aan IAF-vergaderingen deelnemen en een inbreng leveren bij de opstelling van richtlijnen.

EA

EA is het samenwerkingsverband van accreditatie-instellingen op Europees niveau. Op het niveau van EA worden zogenaamde peer-reviews georganiseerd waarbij vertegenwoordigers van accreditatie-instellingen elkaar beoordelen. EA stelt richtlijnen op om de werkwijze van accreditatie-instellingen te harmoniseren. Wanneer er IAF-richtlijnen zijn, gaan deze voor. EA-richtlijnen zijn vaak een voorloper voor IAF-richtlijnen.

EU

De EU Verordening 765/2008 stelt eisen aan Europese lidstaten met betrekking tot de infrastructuur voor accreditatie. Belangrijk is daarbij dat elke lidstaat één accreditatie-instelling dient te hebben. Certificatie-instellingen kunnen zich alleen in de lidstaat waar deze gevestigd is laten accrediteren.

VvS

In Nederland zijn onafhankelijke schemabeheerders (zoals SCCM) verenigd in de VvS. Schemabeheerders die lid zijn van de VvS hebben zich gecommitteerd aan het voldoen aan de NTA 8813 (eenmaal per tweejaar worden de leden door een onafhankelijke beoordelaar getoetst op het voldoen aan NTA 8813).

3 Normen en richtlijnen met betrekking tot certificatie milieumanagementsystemen

	EISEN AAN TE CERTIFICEREN ORGANISATIES	EISEN AAN CERTIFICATIE-INSTELLINGEN (WAAR ACCREDITATIE-INSTELLINGEN OP TOEZIEN)	EISEN AAN ACCREDITATIE-INSTELLINGEN
ISO	NEN-ISO 14001	ISO 17021-1 / ISO 17021-2	ISO 17011
IAF		IAF MD 1, IAF MD 2, IAF MD 4, IAF MD 5, IAF MD 11	
EA		EA-7/04	
RvA		T-51	SAP C-005
EU			Verordening (EU) 765/2008

4 Normen en richtlijnen met betrekking tot certificatie G&VW-managementsystemen

	EISEN AAN TE CERTIFICEREN ORGANISATIES	EISEN AAN CERTIFICATIE-INSTELLINGEN (WAAR ACCREDITATIE-INSTELLINGEN OP TOEZIEN)	EISEN AAN ACCREDITATIE-INSTELLINGEN
ISO	NEN-ISO 45001	ISO 17021-1 / ISO 17021-10	ISO 17011
IAF		IAF MD 1, IAF MD 2, IAF MD 4, IAF MD 11, IAF MD 21, IAF MD 22	
EA			
RvA		T-51	SAP C-006
EU			Verordening (EU) 765/2008

5 Normen en richtlijnen met betrekking tot certificatie energiemanagementsystemen

	EISEN AAN TE CERTIFICEREN ORGANISATIES	EISEN AAN CERTIFICATIE-INSTELLINGEN (WAAR ACCREDITATIE-INSTELLINGEN OP TOEZIEN)	EISEN AAN ACCREDITATIE-INSTELLINGEN
ISO	NEN-EN-ISO 50001	ISO 17021-1 / ISO 50003	ISO 17011
IAF		IAF MD 1, IAF MD 2, IAF MD 4, IAF MD 11	
EA		EA-7/04	
RvA		T-51	SAP C-015
EU			Verordening (EU) 765/2008

6 Afkortingen

EA	European forum for Accreditation
EN	Europese Norm
CEN	Comité Européen de Normalisation. Europese normalisatie-organisatie
IAF	International Accreditation Forum
IEC	International Electrotechnical Commission. Deze organisatie ontwikkelt en publiceert algemene internationale normen voor elektrische componenten en apparatuur.
MD	Mandatory Document
MLA	Multilateral Agreement
NEN	Nederlands Normalisatie Instituut
NTA	Nederlandse Technische Afspraak
RvA	Raad voor Accreditatie
SAP	Specifiek Accreditatie Protocol. Een door de RvA opgesteld document waarin de werkwijze van de RvA bij het accrediteren op een specifiek terrein is uitgewerkt.
TS	Technische specificatie

7 Titels van normen en richtlijnen relevant voor ISO 14001, ISO 45001- en ISO 50001-certificatie

Algemeen managementsystemen

- NEN-EN-ISO/IEC ISO 17021-1: Conformity assessment - Requirements for bodies providing audit and certification of management systems Part 1: Requirements
- IAF MD 1: Certification of multiple sites based on sampling
- IAF MD 2: Transfer of Accredited Certification of Management Systems
- IAF MD 4: The Use of information and communication technology (ICT) for auditing/assessment purposes
- IAF MD 11: Audits of integrated management systems

Milieu-managementsystemen

- NEN-EN-ISO 14001: Milieu-managementsystemen – Eisen met richtlijnen voor gebruik
- ISO/IEC TS 17021-2: Conformity assessment - Requirements for bodies providing audit and certification of management systems Part 2: Competence requirements for auditing and certification of environmental management systems
- IAF MD 5: Mandatory document for duration of QMS and EMS audits
- EA-7/04: een toelichting van de European co-operation for Accreditation op het onderdeel naleving wet- en regelgeving binnen de ISO 14001-norm
- SAP-C005: Specifiek Accreditatieprotocol voor ISO 14001 van de RvA

G&VW-managementsystemen

- NEN-ISO 45001: Managementsystemen voor gezond en veilig werken – Eisen met richtlijnen voor gebruik
- IAF MD 21: Migration to ISO 45001:2018 from OHSAS 18001:2007
- IAF MD 22: Application of ISO/IEC 17021-1 for the certification of occupational health and safety management systems (OH&SMS)
- ISO/IEC TS 17021-10: Conformity assessment - Requirements for bodies providing audit and certification of management systems Part 10: Competence requirements for auditing and certification of occupational health and safety management systems
- SAP-C006: Specifiek Accreditatieprotocol voor certificatie van arbomanagementsystemen van de RvA

Energiemanagementsystemen

- NEN-EN-ISO 50001: Energiemanagementsystemen – Eisen met gebruiksrichtlijnen
- NEN-EN-ISO 50003: Energy management systems - Requirements for bodies providing audit and certification of energy management systems

B I J L A G E

Vrijwillig te gebruiken normen voor implementatie managementsysteem

De volgende normen kunnen worden gebruikt bij de implementatie van een managementsysteem. De toepassing van deze normen is vrijwillig en spelen bij certificatie geen rol. Hieronder een selectie van normen. De normen zijn te bestellen via www.nen.nl.

ISO 14001

- ISO 14002: Richtlijnen voor het gebruik van ISO 14001 voor het adresseren van milieuaspecten en -omstandigheden binnen een milieuaandachtsgebied
  - ISO 14004: Algemene richtlijnen voor implementatie
  - ISO 14005: Richtlijnen voor een flexibele manier van gefaseerde implementatie
  - ISO 14006: Richtlijnen voor het inbedden van milieugericht ontwerpen
  - ISO 14007: Richtlijnen voor het bepalen van milieukosten en -baten
  - ISO 14008: Monetaire waardering van milieueffecten en daaraan gerelateerde milieuaspecten
  - ISO 14009: Milieumanagementsystemen - Richtlijnen voor het incorporeren van materiaalcirculatie in ontwerp en ontwikkeling
  - ISO 19011: Richtlijnen voor het uitvoeren van audits van managementsystemen
  - ISO 14015: Milieumanagement - Richtlijnen voor een milieugericht due diligence onderzoek
  - ISO 14016: Milieumanagement - Richtlijnen voor borging van milieurapportages
- Ook normen genoemd bij ISO 50001 kunnen relevant zijn bij de implementatie van ISO 14001.

ISO 45001

- ISO 45002: General guidelines for the implementation of ISO 45001:2018
- ISO 45003: Richtlijnen voor psychologische gezondheid en veiligheid op de werkvloer
- ISO/PAS 45005: General guidelines for safe working during the COVID-19 pandemic
- ISO/PAS 45006: Preventing and managing infectious diseases — Guidelines for organizations
- ISO 19011: Richtlijnen voor het uitvoeren van audits van managementsystemen

Toelichting ISO/PAS 45005 en 45006

ISO/PAS 45005 is gepubliceerd in 2020 om richtlijnen te geven voor organisaties voor het beheer van de risico's die voortvloeien uit COVID-19 ter bescherming van de werkgerelateerde gezondheid, veiligheid en welzijn. De ISO/PAS 45006 is in ontwikkeling en heeft een bredere scope, namelijk richtlijnen voor organisaties over de wijze waarop zij blootstelling aan infectieziekten in het algemeen kunnen voorkomen en de risico's in verband met infectieziekten kunnen beheersen. Het gaat hierbij om infecties die een hoog gezondheidsrisico hebben of met een laag gezondheidsrisico maar met een grote impact op de organisatie, de werknemers of relevante belanghebbenden.

ISO 50001

- ISO 50002: Energie audit – Eisen met gebruikshandleiding
- ISO 50003: Energiemanagementsystemen - Eisen voor entiteiten die audits en certificering van energiemanagementsystemen verzorgen
- ISO 50004: Energiemanagementsystemen - Richtlijn voor de toepassing, onderhoud en verbetering van een ISO 50001-energiemanagementsysteem
- ISO 50005: Energiemanagementsystemen – Richtlijnen voor gefaseerde implementatie
- ISO 50006: Energiemanagementsystemen - Meting van energieprestatie met gebruik van energie-referenties voor energieverbruik (EnB) en energieprestatie indicatoren (EnPI) - Algemene principes en richtlijn
- ISO 50007: Energy services - Guidelines for the assessment and improvement of the energy service to users
- NVN-ISO/TS 50008: Energie data management voor energieprestatie van een gebouw - Handleiding voor een systematische benadering van data-uitwisseling
- ISO 50009: Energiemanagementsystemen - Richtlijn voor meerdere organisaties die een gemeenschappelijk energiemanagementsysteem implementeren
- ISO 50047: Energiebesparing - Bepalen van energiebesparing in organisaties
- ISO 14064-1: Greenhouse Gases – part 1: Specification with guidance at the organizational level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals
- ISO 14064-2: Greenhouse Gases – part 2: Specification with guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of greenhouse gas emissions and removal enhancements
- ISO 14064-3: Greenhouse Gases – part 3: Specification with guidance for the validation and verification of greenhouse gas statements

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen. Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001, ISO 45001 en ISO 50001. Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante milieu- en G&VW-wet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 20 april 2023

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.